

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIO Y REDACCIO

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Extranger, 5

L' éxit del Paralelo: EL HOMBRE QUE RÍE.

QUÈ ANIREM MUDATS!

Havem insinuat als nostres llegidors que L'ESQUELLA DE LA TORRATXA pensa canviar de tamany, adoptant unes proporcions que, apropantse més al gust modern, s'allunyaran per complert de les dels seus nombrosos imitadors, que, com bolets, li han vingut sortint al pas.

Avuy podem assegurar que la dita reforma serà un fet y, per les impressions rebudes, podem assegurar més: que'l públic la veurà ab remarcable simpatia, sobre tot, tenint en compte que no atentarà pera res a la seva butxaca, ans pel contrari, serà única y exclusivament a benefici d'ell.

Estan ja molt avensats els preparatius pera la confecció del primer nombre, que procurarem sia digne del bon intent que'ns mena a inaugurar aqueixa nová era periodística.

El nou tamany de L'ESQUELLA permetrà un considerable augment de text y d'il·lustració.

El nou tamany de L'ESQUELLA donarà major lluiment als grabats.

El nou tamany de L'ESQUELLA facilitarà la lectura, doncs els tipus seran més grans y la composició més espaiada.

El nou tamany de L'ESQUELLA permetrà que fem més grossa la caricatura d'en Marial.

Y, per avuy, també prou.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA, desde'l 7 del proxim janer, durà roba bona per tot dia. Y la sabrà dur, perquè, mal ens està'l dirho, té etxures y es garboseta. Per de prompte, ella no fa sinó somniar, il·lusionada, ab aquêt corte que li portaran els Reys...

S'entén, els nostres reys, els autonomistes y republicans.

CRÓNICA DE PARADOX Á GEDEON

ENCARE, encare duran els tráfechs electorals. Are estem aplicant las matemáticas á la política, obtenint un felís resultat pera tothom. Tots, tots guanyan. Pero tu y jo sabem que ab las estadísticas sempre 's pert y que 'l que vulgui viure en pau té de deixar que las cosas siguin com son, sense ferlas malbé ab aritméticas. ¿No t' en recordas d' alló que li va passar á n' en Rotschild? Els socialistas no 'l deixavan viure, acusantlo de que si fruhía del viure ho debía al comú esfors de tots els proletaris de la Fransa. «Está bé,—va dir en Rotschild.—D' avuy endavant donaré á tots els obrers que me las demanin un parell de pessetas, que son lo que segons l' estadística que he fet toca á cada obrer en el repart de la meva fortuna.» ¿Comprens, amich Gedeon? Perdía en Rotschild, perdían els obrers, perdía tothom, y tot per culpa de l' estadística. Donchs igual succeheix are. Ja l' han treta ja l' estadística, pero, ben garbellada, resulta que perden dos mil vots els lerrouxistas, y quatre mil las dretas, y l' esquerra també 'n pert, segons *La Veu*.

Aquest periódich ha tret alguna cosa més que l' estadística. No, no fassis mals pensaments. *La Veu* va treure tot l' amor que sent per el seu sexe pera guanyar las eleccions, recomanant á las donas que treballessin la candidatura regionalista:

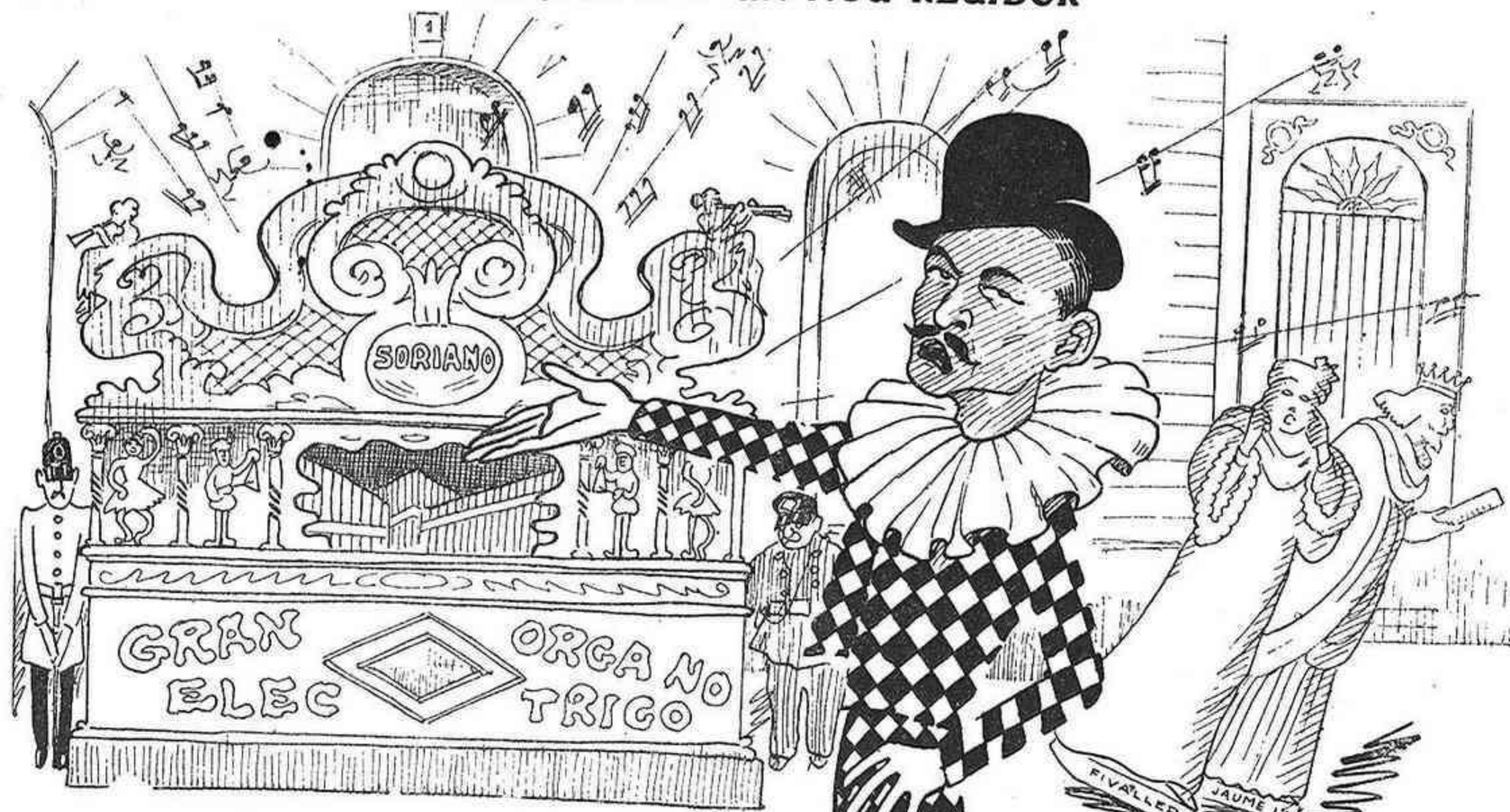
«Penjades del coll del pare, besant al marit, abraçant al germá, mirant amorosament al promés...

»Quí pot resistir á una dona que prega, besa ó mira amorosament...?»

Aixó, amich Gedeon, es l' aplicació de la sicalipsis á la política, feta per la Lliga, que per alguna cosa se diu així. Aixó deu inquietarnos á nosaltres, pares de familia. Figúrat que la nostra filla té nuvi. Desseguida tenim de comprobar si es ó no regionalista, pera sortir del dubte de si la nostra filla li té de treure ó no 'l vot. Quíns sobressalts en días de eleccions! Si la dona sent la política y escolta 'ls prechs de *La Veu*, la fidelitat conjugal pot dependre també d' un vot. Y un vot pot esser un vot, pero també una altre cosa. Ademés, que aixó sería el triomf de las donas inmorals, porque com á n' ellas no 'ls hi costa res de besar ó de mirar amorosament, vetaquí que per obtenir un día l' amor gratis, els bons ciutadans se vendrían el vot. Y no pensem en els incidents que 's produhirían. Las cocottes se tindrían d' estar á casa aquell día, porque no podrían mirar á ningú, ni fer cap classe de gestos, ni rendir tribut á Afrodita, per por de que 's pensessin que 's dedicavan á cassar vots per la Lliga. Y si algun grupu perseguía aquestas corrupcions electorals, ¡mare de Déu, y quíns espectacles més edificants presenciariam quan s' assaltés alguna casa en busca de las sobornadoras d' electors!

Els regionalistas no han triomfat, lo que 'm fa sospitar, benvolgut Gedeon, que las donas de *La Veu* no hi tenen gayre trassa en aquestas cosas. També pot esser que las donas hi tinguin trassa, pero que 'ls marits y promesos pensessin, á l' arribar á l' urna, més en el partit que en l' amor. *La Veu* tenia d' haver recomanat á las donas que no donguessin res en penyora, avans de comprobar el vot de l' estimat. Sembla mentida que en Cambó no hagi pensat que hi ha més engany en las eleccions que en l' amor y que es més fácil assegurar un vot que un petó. Lo que m' extranya es que no hagi sortit en Calvet, després de la recomanació de *La*

PROJECTE D' UN NOU REGIDOR

Veu. Se veu que li es més fàcil fer donas, que fer vots. Res, que la derrota d' en Calvet es la més terminant negació de la teoria sicalíptica sostinguda per *La Veu*. De totes maneres, confiém que alguna influencia exercirá en las estadísticas natalicias del any que vé.

En cambi 'l manifest de l' esguerra té més influencia política que las mans de las senyoras. En Pere Corominas, de per tot arreu reb demandas de manifestos que fassin guanyar. Els intellectuals de Matadepera y Picamoixons no 'n volen de manifestos de dretas ni d' esquerras, sinó com els d' en Pere Corominas, que fan guanyar. Es clar que ells no saben las penas que li ha costat á n' ell el sortir, y no per manca de vots, no, sinó per l' oposició d' en Fuster. «No volem gent que somnia, sinó que rasqui», va dir en un mitin, y el candidat contrari á n' en Corominas va glosar las paraulas d' en Fuster: «Senyors, en Fuster té rahó: al Municipi es precis rascar y nó somniar, y jo aniré rasant, rasant...» No 't creguis que aixó siguin mixtificacions mevas. El Fuster té rahó, y així com un vell regidor deya ingenuament en el seu primer día de consistori: «aquí hi ha qui bada y qui no bada; jo soch dels que badan», ara algun altre dirá: «aquí hi ha qui somnia y qui rasca; jo soch ¡ay! dels que somnian.»

De totes maneres las eleccions han anat bé y fins hem tret un marqués autèntich, regidor per Gracia: el marqués d' Olérdola. Tindrém, donchs, un regidor que será excelentíssim pel marquesat y ilustríssim per la regidoria. Com el bisbe, lo mateix que 'l bisbe. Res, que quan tingui de tractar el nostre municipi de tu á tu ab el bisbat, tindrà de firmar las comunicacions el senyor marqués d' Olérdola.

Un detall, com á *mot de la fin*, d' aquesta carta. La nit de las eleccions, el governador va enviar civils á las redaccions y als centres dels partits que lluytavan. A *La Publicidad* no va enviar ni un civil, y al círcol de la plassa del Teatro, tampoch. Se veu que 'l governador diu com en Nietzsche: «¿què se m' en dona an á mi dels febles y dels fallits?» Va fer malament, el governador. *La Publicidad*, es un dels teus orgas, amich Gedeón, y nosaltres considerém á D. Eussebi Corominas, tant com al senyor Guñalons.

PARADOX

—Vayan entrando, señores, que vá á empezar la sesión!... Esta y la otra!...

¡SANTA RIFA!

Quant imbécil, avuy, sol predicar contra la sacrosanta Lotería, patrona del pobret que en ella ffa sens deixarse per' xó de treballar!...

¡Oh, tu que no has lograt adelantar dintre l' honor per descansar un día, compra un bitllet y guárdal y somnia, que lo millor del món es somniar!

Tal volta, al despertar, l' ignota má que del viure' immortal porta 'l timó t' hagi ja omplert l' esquálit butxacó.

Per que si hi ha Providencia (y bé n' hi haurá), el posar á la rifa es ocasió que se li don de... providenciá.

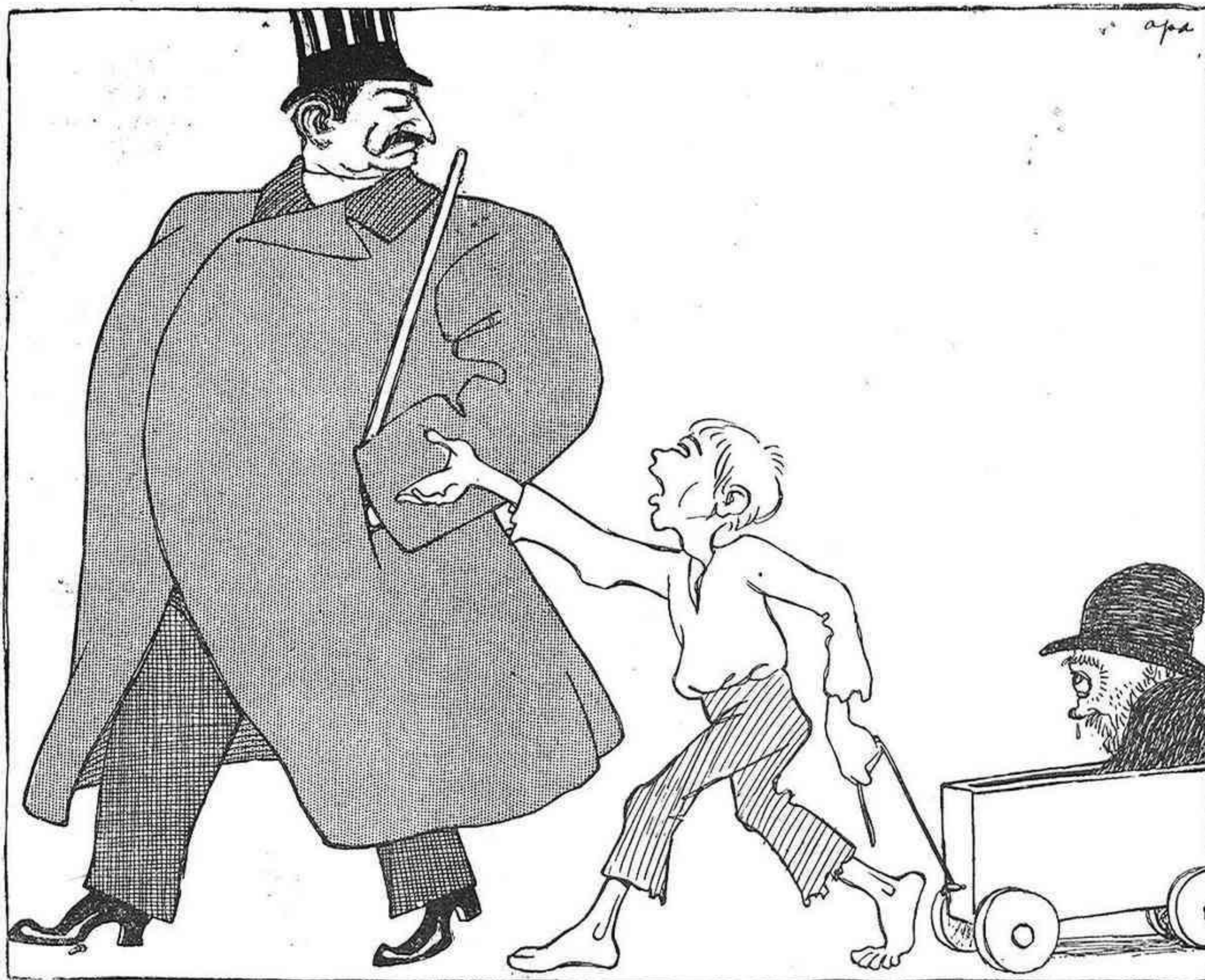
E. V.

LA NOSTRA GENT

Jo no 'm canso de dirli:

—L' home que tot ho espera del atzar, de la protecció de fulano ó sutano, del manná que un día afortunat li pugui caure del cel, no es ni será may res. La prosperitat del individu no depén d' altra

DEL DÍA

— Tenfu fret... tenfu fret... ¡Traballeu y us passarà!

cosa que del seu propi esforç, de la seva activitat, del seu talent...—

Peró l' Aymerich se 'n riu d' aquestes teories.

—Vius en el més *craso* dels errors—me contesta sempre.—Abandonat á sí mateix, l' home no es més que un gra de pols, un glop de fum, un brí de palla. Pera obrirse camí y prosperar, es necessari arrimar-se á algú, tentar la sort, seguir las misteriosas indicacions de la *planeta*...

—Somnías, Aymerich, somnías!... ¿Sabs qué deya en Franklin? Que qui víu d' esperansas, mor de fam.

—Y la sabiduría popular ¿sabs qué deya, molt avans qu' ell?

*Quien á buen árbol se arrima,
buena sombra le cobija.*—

Y així 'ns quedém sempre.

* * *

Pochs días avans de las eleccions vareig trobarlo.

—Ara sí que ha arribat la meva—va dirme.—Don Pepe... ¿sabs? m' ha promés una bona colocació á la Casa Gran.

—¿Ell?

—Sí; quan sigui regidor. El diumenge que vé 's presenta y jo li trabalho el districte.

—No es fácil que 'n surti.

—¡Vaya si 'n sortirá!... Son fabas contadas. El séu Casino li assegura mil cinch cents vots. Els del *Iris* n' hi han promés altres tants. Totas las botigas del barri están per ell. Jo vaig pis per pis repartint candidaturas... *Nada*, qu' es cosa feta.—

Durant aquells días, l' Aymerich, que 's figurava ja veure caure el manná de la llegenda, no parava.

De casa don Pepe al Casino, del Casino al *Iris*, del *Iris* á la xacolateria de la plasseta ahont l' home havia establert el seu centro d' operacions...

—Com si ja don Pepe tingués el certificat á la butxaca—va dirme el dissapte al vespre.

—¿El certificat de defunció?

—Búrlaten, búrlaten!... Quan me vegis á Ca la Ciutat, cobrant mensualment unas quantas centas pessetas sense haver de fer res, ja no t' ho pendrás tant en broma...—

Y, en efecte; don Pepe, malgrat las seguretats ab que l' Aymerich contava, va ser derrotat de la manera més ignominiosa. Ni á cent varen arribar els vots que á favor seu van sortir de las urnas.

* * *

—¿Cóm ha estat aquest desastre?—vareig dir á l' Aymerich al véurel el dilluns.

—Calla!... No ho vulguis saber. Traicions de la gent. Tant l' *Iris* com el Casino s' han portat com uns Judas.

—Y donchs, tu?...

—Jo?... May havia estat tan animat com ara.—

Y trayentse un grapat de papers del infern,

—¿Veus?—va dirme.—Tot aixó son apuntacions de la rifa de Nadal.

—Bé, ¿y qué?

—Que forsosament haig de llepar alguna cosa de las grossas.

—Vaja, ¡sempre somniant!—

Encare rich pensant en l' ayre de compassió ab que l' Aymerich va mirarme.

—¿Es dir que tenir setanta tres apuntacions y confiar en treure alguna de las primeras es somniar?

—Quan menos, es edificar sobre una base no gay-re sòlida.

—Perque tu no sabs lo que son els càlculs de probabilitats. Guayta aquets números. Set cap-y-quas; tres, que sumadas las xifras fan quinze; vint que comensan en cinch y acaban en deu...

—Sí; y además, els vots del *Iris*, y 'ls del Casino y 'ls de las botigas...

—Bé, d' alló no 'n parlém: ja ha passat. La rifa es una cosa molt més seria que las eleccions. ¿No comprens que tots els números son á l' urna y que no hi ha res que impedeixi que surtin els meus?

—Es clar!.. Com tampoch hi ha res que 'ls impedeixi quedarse á dintre.

—¡Vés á passeig!..—

Y 'm va girar l' espatlla, tornantse á ficar al infern aquell grapat d' apuntacions que'l dia 22 han de

convertirlo en un Rotshchild ó quan menos en un Girona.

* * *

Naturalment, vindrá el sorteig y l' Aymerich no treurá un céntim.

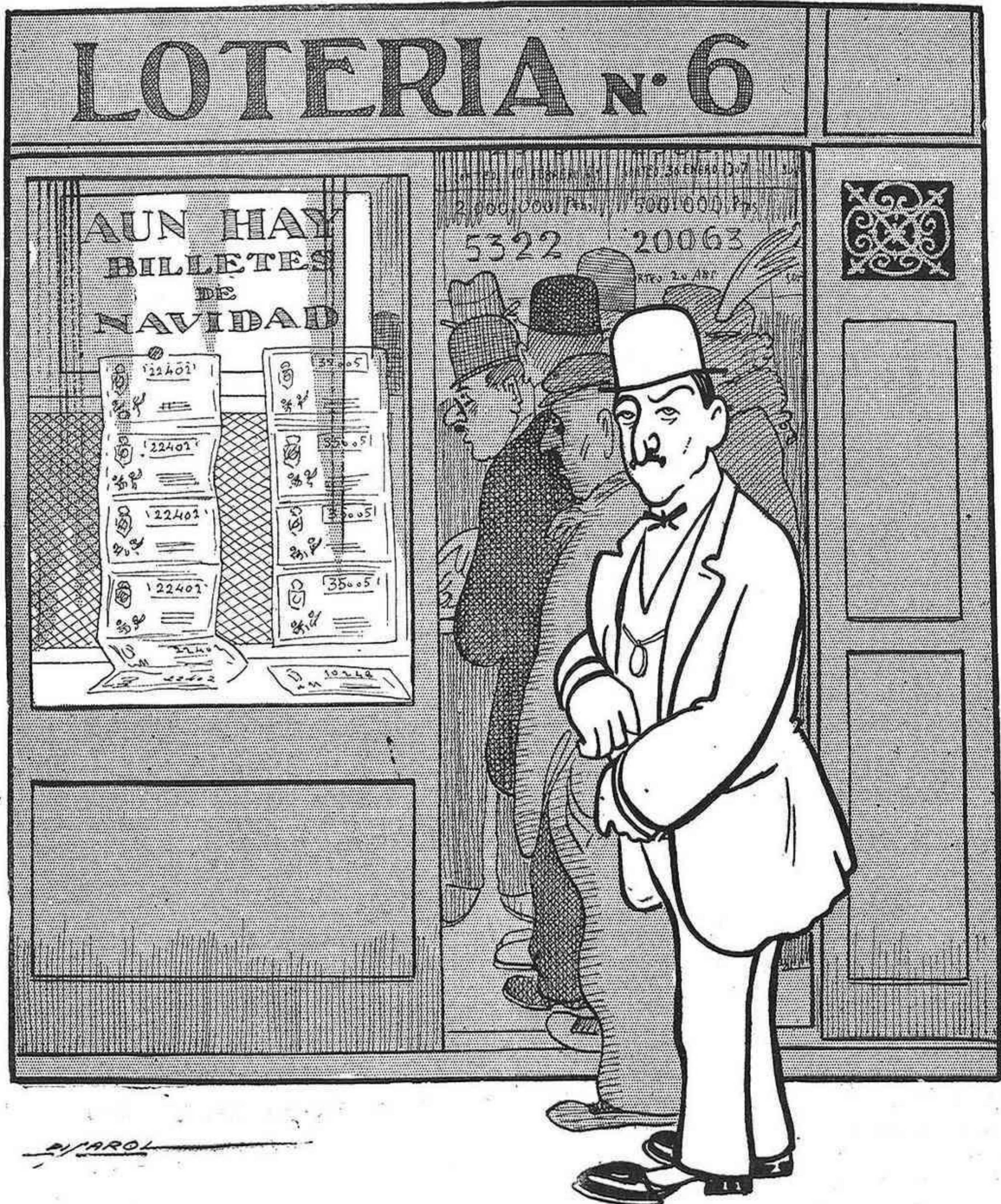
Pero ¿creuhen que l' home 's donará per ven-sut?... ¡Cá!

—Després de Nadal venen els Reys—pensará á bon segur, disposantse á construir una nova ilusió sobre las ruínas de la que, ab la llista *grande* á la má, haurá vist enfonzárseli.

Y esperarará el día 5 de Janer pera posar la sabata al balcó, ben conven-sut de que 'ls Reys li han de portar la felicitat qu' ell ab el seu propi esfor-s no ha sapigut crearse.

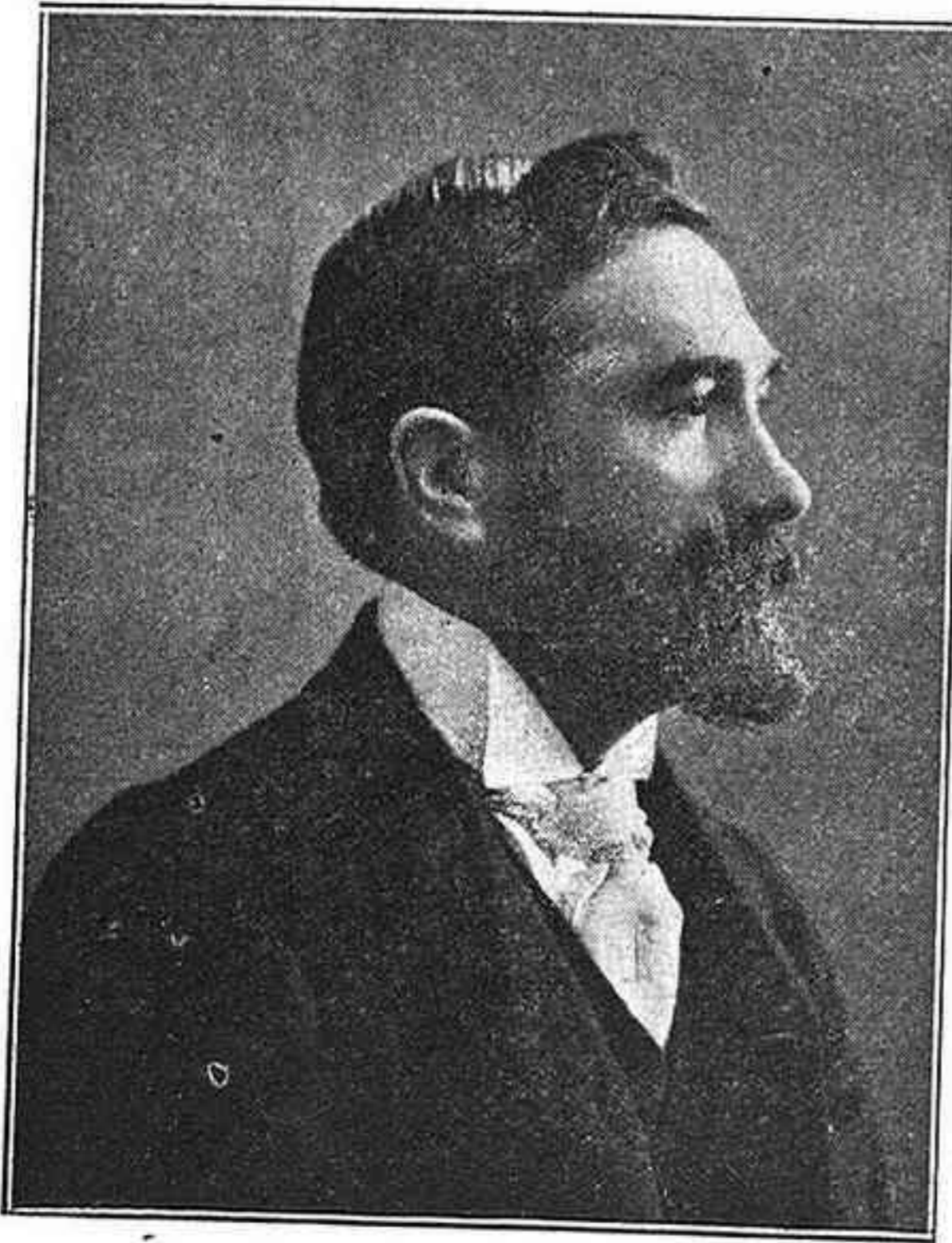
A. MARCH

ELS CANDIDATS DERROTATS

—Veyám... Ja que alló no 'ns ha anat bé, probarem aixó.

ELS QUE SE 'N VAN

AGUSTÍ QUEROL

Eminent escultor català, mort a Madrid el dia 14 del corrent.

ELS CASAMENTS A BARCELONA

No tot ha d'esser parlar de política. No sempre hem d'escriure sobre coses d'eleccions, de ca la Ciutat ó de la Lliga Regionalista. Es qüestió de variar de plats de tant en tant. Avuy hem decidit parlar de casaments, en obsequi á las noyas per mereixer y als joves ab bonas intencions que llegeixen el nostre senmanari.

Es una creencia molt extesa la de que en els nostres días aixó del matrimoni s'ha posat molt malament. Se diu que 'ls homes no 's casan y que 'l nombre de donzellas que 's quedan pera vestir sants es cada día més gròs. Son molts els homes que tenen per un disbarat el casarse. Un home que 's casa fa l'efecte d'haver caygut en un parany. Y mentres la mala fama del matrimoni creix, las verges sospiran tristament en la soletat dels seus llits de monja...

* *

Peró es el cas que l'esmentada creencia no está gens ben fundada, per lo qu' á Barcelona 's refereix. En primer lloch, cal negar que 'ls matrimonis minvin en la nostra ciutat. Al contrari: en la actualitat hi ha, proporcionalment, més matrimonis que vint anys enrera. La estadística ho prova plenament.

En l'any 1878 comptava Barcelona 345,794 habitants; durant aquell any, s'efectuaren 2,807 matrimonis; hi hagué, per cada 1,000 habitants, 8'12 casaments, resultant á rahó de 1 matrimoni per cada 123 habitants. Si haguessim de creure lo que diu la gent, tindriem per segur que de 1878 ensá ha anat baixant la proporció de matrimonis. Donchs no, senyors; no hi tal cosa. Fins á 1900 els casoris han

anat pujant. Aquí van las xifras oficials de la estadística:

Anys	Habitants	Matrimonis	Matrimonis per 1,000 habitants
1878	345,794	2,807	8'12
1888	397,311	3,377	8'50
1900	533,000	5,024	9'42

Es cert que desde 1900 ensá hi ha hagut alguna disminució. Mes la seva causa no está, al nostre entendre, en las pocas ganas que tinguin el homes de casarse, sinó en la crisis que sofreix la ciutat. Tots sabem que la pèrdua de las Colonias deturá la gran empenta de creixement que duya Barcelona. Se perderen mercats per valor de molts milions, y l'industria catalana ha patit el mal de la *sobre-producció*, de l'excés de producció relativament á la demanda. Ademés, han deixat de venir aquells *senyors richs* de Cuba y Filipinas, que al arribar á Barcelona se feyan construir una casa al *Ensanche*. Per acabarho d'arreglar, el misteri trágich del terrorisme ha pesat durant deu anys damunt de la capital catalana, y no está encara esvair. Tot aixó ha fet que s'acabés pera forsa barcelonins el temps felis y abundós de las vacas grassas. Las cosas s'han posat una mica malament pera l'industrial, pera 'l botiguer, pera 'l dependent de comers y pera 'l treballador manual. Un xicot que 's guanya bé la vida y veu el pervenir assegurat, pensa, naturalment, en casarse. Però quan aquell mateix xicot se guanya la vida ab penas y treball y no té 'l demá segur, pert també, naturalment, las ganas d'emmullerarse. Quants y quants idilis s'han de deixar correr per efecte de la prosaica rahó de l'escassetat de diners!

Aixó dona el veritable motiu de la baixa, no molt grossa, qu'acusen las xifras de 1900 ensá.

Aquí van:

Anys	Habitants	Matrimonis	Matrimonis per 1,000 habitants
1904	537,354	4,844	9'09
1905	—	4,731	—
1906	539,453	4,910	9'10
1907	543,818	4,791	8'81

Així y tot, sempre resulta que, actualment, s'efectúan á Barcelona més matrimonis que vint anys enrera. De 8'12 matrimonis per 1,000 habitants que hi hagué l'any 1878, hem passat á 8'81 per 1,000 l'any 1907, últim que comprén l'estadística. En l'any 1878 hi hagué 1 matrimoni per cada 123 habitants, y en l'any 1907 n'hi ha hagut 1 per cada 113.

Si comparém el tant per 1,000 de Barcelona ab el de las otras capitals catalanas, ens trobém que á Barcelona 's casa, proporcionalment, més gent que á Tarragona, á Girona y á Lleyda. Tarragona es la capital de Catalunya hont hi ha menos casaments. ¿Qué fa 'l jovent tarragoní? Per més que la causa de la baixa nupcialitat de Tarragona deu estar en el seu deplorable estat de decadencia en els darrers quinze ó vint anys.

Comparativament ab les altres grans ciutats mundials, Barcelona ocupa un terme mitj. El primer lloch el té Ginebra, ab 12'3 matrimonis per 1,000 habitants, y 'l lloch darrer Río Janeiro ab 3'6.

* *

¿Quín es el mes que 'ls enamorats barcelonins trién preferentment pera casarse?

A judicar per l'estadística de l'any 1907, es el de desembre. En dit any y mes s'efectuaren 513 casaments. El mes de menys matrimonis fou el de novembre, durant el qual només se'n van celebrar 304.

¿A quína edat se casan els barcelonins?

Las donas se casan més aviat que 'ls homes. En conjunt, el bo dels casaments es dels 20 als 25 anys. Si als nostres lectors els interessa, aquí poden veure, per pessas menudas, las xifras corresponents á l' any 1907:

NOMBRE DE CONTRAYENTS

Edat	Homes	Donas
Menors de 20 anys.	87	586
De 20 á 25 "	1,936	2,259
De 26 á 30 "	1,454	1,011
De 31 á 35 "	547	425
De 36 á 40 "	296	212
De 41 á 50 "	291	189
De 51 á 60 "	55	12
Majors de 60 "	2	0

Detall interessant; se casan a Barcelona més viudos que no pas viudas. Son els homes els que més aviat oblidan. Durant l'any 1907 se van tornar á casar 568 viudos y 357 viudas.

* * *

Resulta, en resum, que no es veritat aixó de que els homes avuy en día no volen casarse. El matrimoni no está tant desacreditat com alguns pessimistes van dihent.

Poden, donchs, tranquilisarse y obrir el cor á la esperansa las verges que sospiren tristament en la soletat dels seus llits de monja...

WIFRET

A LAS CIUTATS Y ALS MÒNS

Apreciables ciutadans
de tot el Cosmo-país:
Usant del vostre permís,
vaig á rentarme las mans.

El treball deixa un engrut
que 'l raig sonor de l' aygüera
y una blanca sabonera
treuhen fóra en mitj minut.

Ja me las vinch de rentar,
miréu: Ni blancas, ni finas
com aquellas de las ninas;
prò poden molt ben passar.

Net de mans y ab el cap fresch,
sense temor ni arrogancia,
vuy remarcar la importancia
del meu geste *pilatesch*:

Es tracta de doná un crit
ab el vigor necessari
fent saber que 'l CALENDARI
DE LA ESQUELLA ja ha sortit.

Que serveix per tot l' any nou
que 'l venen á tot arreu,
y 'l compra tothom qui 'l veu
y en López no 'n tindrà prou.

Qu' és de gran utilitat
per l' esquerrá y pel dretista;
qu' entra á casa la modista
y al bufet del advocat.

Que hi ha versos, pensaments,
articles, ninots y xistos,
(y no hi ha capsas de mistos
perque son cars y dolents.)

Heusaqui el ressó del crit
que, sense fer excepcions,
dirigeixo á tots els mòns
que rodan per l' infinit.

GENTLEMAN DERROTAT

—Las agallas políticas me las podrán acabar,
però, lo qu' es la distinció y el *chic* y l' elegancia...

Ohíulo, els que m' escolteu
desde 'l vostre món ó estrella,
y un ALMANACH DE LA ESQUELLA
procureu vos com pogueu.

Així que us vingui á las mans,
mireu la coberta; obríulo;
si sabeu llegir, llegíulo,
y si no, mireu els *Sants*.
El medi més decorós
de passá una bella estona;
el volúm que us proporciona
Art y esbarjo delitós,
sense que, per xó, dongueu
á la bóssa un gran sotrach...
—Ja ho sabem: Es l' ALMANACH
DE LA ESQUELLA per l' any deul

PEP LLAUNÉ

GLOSARI

Amb el regosig que és de suposar, hem rebut la nova:

« Ben aviat tornarem a tenir Teatre Líric Català... Actuarà al Paral·lel... A l'efecte, s'està formant un notable quadro de companyia. »

Teatre Líric Català al Paral·lel?... Aquets ho han entès. Allí és la porta. Per allí s'hi ha d'entrar, i ben segur que hi haurà empentes pera entrar-hi.

Però, entenem-nos: Teatre Líric... de quin?... del lleuger o del pesat?... Perquè'l glosador voldria donar un consell de franc: Aquet género chico català, que sia ben català, sí, però ben popular i, sobre tot, ben alegre. No vui dir que s'hagi d'arribar a la sicalipsis, això mai; però tampoc farem res si'ns apropem massa a les visions granerianes d'infausta memoria; un art moral, sí, però a gust de les majories, amb inclusió de tot-hom, desde l'alfa a l'omega i desde'ls niños als militars; una cosa atemperada, arregladeta, lluny de la xavacanería, però també lluny, ben lluny, molt lluny de l'ensopiment i de la nyonya. No volguem tractes am l'Antonet; però no esperem gran cosa dels qui no's dignen riure mai les seves bestieses. S'ha de pendre exemple de lo que fa Don Prudencio amb el seu republicanisme: ell, ni amb els anarquistes, ni amb els antípodes morals dels anarquistes; els nostres límits serien, d'un costat, la pornografía, de l'altre les sessions de la Lliga Espiritual de N.^a S.^a de Montserrat.

És qüestió de proclamar el regnat de la pessigolla honrada; una pessigolla am guants blancs, si's vol, però pessigolla al fi.

Jo aconsellaria al nostre Pierrot, al Pierrot d'ànima catalana, que abandonés la seva posa exòtica; que's deixés de cantar balades melangioses a la lluna, i es dediqués una estona a fer la cort a les modistetes am cèfiro; que's treïés la farina de la cara, que'l fa semblar un malalt de cuidado, i que's posés, en cambi, el cucurutxo jotglaresc am força picarols.

Els iniciadors i directors, pares i padrins d'aquet bé-de-déu de criatura que ha de venir al món de Talía, creu el glosador que haurien de fixar-se en aquet punt capdal. Hem de riure, cavallers. Ens convé com el pa que mengem, i cada rialla val tant com una llesca. Estar alegres ens és, avui, més salutable que votar per l'esquerra. Hem de riure, i si no, estem perduts; si no riem, farem riure. I si no fessim ni una cosa ni altra, aleshores encara fóra molt pitjor. Aleshores, en comptes de Teatre Líric Català, tant se valdria fer pessebre.

Que en això dels pessebres sí que ningú'ns passa la mà per la cara. Perquè sempre tenim a punt la primera materia:

El suro.

XABAU

PER ALUSIONS!

Un modest esquellot publicat días enrera ab motiu de l'entrada de l' Eduart Marquina á la llista de col·laboradors d' *El Mundo*, ha tingut la virtut de treure de pollaguera á un adorable senyor, prototipus del *tasta-olletas* periodístich, el qual ha cregut oportú enjegar en un diari de la nit tot un article parlant de la missió de la sátira y anomenant *nada menos* que á Aristófanés y á Villergas pera compararlos á nosaltres, que es pecat qui 'ns fa mal.

Celebrém que una broma nostra—ab prou feynas hi arribava á broma—hagi donat peu pera escriure y cobrar un article á qui 'n té necessitat y á qui, com el nostre amable censor, parla, ell sabrá per quins set sous, de

« claudicaciones derivadas, á veces, no de la propia voluntad, sino de algo muy íntimo y muy respetable, »

afegint á continuació que en aquest món de monas

« lo primero y principal es oír misa y almorzar; y si corre prisa, almorzar antes que oír misa. »

També 'ns congratularíam de que la seva col·laboració en els diaris de *Madrid, Barcelona, Sevilla, Bilbao y algunas ciudades de América* sovintegés, tant pera 'l nostre solaz com per ell si, segóns diu, aquesta manera d'exercir el oficio li permet

« hacerse también con los garbanzos, los prosaicos garbanzos, queridos camaradas, »

las excelencias dels quals tant bé canta y de la familiaritat ab la qu' els tracta no podém menos que quedar sorpresos.

En us del nostre perfecte dret, tant indiscutible com l'afició del nostre censor als sigróns—*camaradas!*—nosaltres continuarem reconvenint á la gent de la manera que més en convingui.

Y sápigam també l'articulista de tanta circulació, que no per lo que ell digui nosaltres deixarem de flagellar certes *extensiones de la mentalidad*—ja me'ls donarás plegats!—y certes determinadas actituds, sempre que 'l qui las adopti sigui no un *rábula de la pluma*, que alashoras malehit l'interés que desper-tan, sinó un poeta de la volada de l' Eduart Marquina, del talent del qual ens proclamém els més fervents y entusiastas admiradors.

Y... apa, buenas!

LLIBRES

ALMANACH DE LA ESQUELLA DE LA TORRATXA, pera 1910.—Passan de 145 las firmas que acreditan els traballs d'aquest popularíssim calendari, y aixó vol dir que n'hi ha pera tots els gustos. Desde la noveleta de costúms fins

A LA FIRA DE PESSEBRES

—Apa, senyors, que se remata!...

al intencionat epígrama, de tot hi troba 'l llegidor pera passar una estona agradable. La part ilustrada es també notable y profusa, distinguintshi pel número y per la qualitat dels treballs, els artistes, Rusiñol, Pahissa, Serra, Foix, Apa, Picarol, y algún altre que ara no recordém. Per l'amenitat y l'interés se recomana ell sol l'Almanach de LA ESQUELLA que acaba de publicarse.

EL MODERNO CONSTRUCTOR MECÁNICO, per Robert Grimshaw.—L' autor que firma aquesta importantíssima obra d'industria metalúrgica es un enginyer nortamericá universalment conegut per la seva competència y la seva originalitat. Pera compendre la transcendència que entre 'ls industrials del ram mecánich ha de tenir aquest llibre, que conté procediments y manipulacions de general aplicació en tots els tallers dels Estats Units y va atapatit de fórmulas y grabats de pessas d'enginyeria, cal sols fixarse en que la traducció directa del inglés ha sigut confiada al sabi enginyer industrial don Emili Lozano.

El *Moderno Constructor Mecánico* forma un ben presentat tomo de més de 800 planas.

L' ARDENTA CAVALCADA, per Ramón Vinyes.—Prosa de poeta á la manera de 'n Pierre Louys, cascata de monotonías al estil de 'n Mæterlinck, enfarfeg de ulls bruns y cabelleres blondes á la moda de Caen, paraulas buydas ditas á boca plena, perfúm de sadisme,... heus' aquí l'impressió dada per aquest llibre que vol ser un crit joyós del esperit davant la bellesa d' Afrodita y no passa d'estéril passatemp de cobart adolescent. En ell, lo més nou es un xisto pornogràfic: alló d'aquell entussista de l'olor de canyella que 's decanta per ensumar els flanchs de la dama enamorada, y que fa recordar aquell quiento vell

DESPRÉS DE LA DERROTA

— Barcelona está perduda. A cada novas eleccions hi ha menos gent de bé.

del dimoniet que olorava la Caterina y 's creya qu'era tunyina...

Y es que las subtilesas del iniciador d'homenatges, pera fer l'efecte, han d'anar acompanyadas de la seva veu de trobayre de l'edat mitjana y de la seva esposa de *rapsode* de l'Associació de Lectura. Unicament així, es ben bé ell, el poeta de las damisel-las, qui ha tingut á bé colocar per lema del seus *desahogos* aquestas magníficas paraulas de 'n D'Annunzio:

«*L' aspro vin di giovinezza brilla ed arde nelle arterie umane...*»

S'alsa 'l *Boby* y diu:—Mentida! Aixó es peixet sense sang!...

ALTRAS PUBLICACIONS:

La Gloria á casa. Comedia en un acte de Joseph Ponsa. Fou estrenada ab gran éxit al «Romea.» Forma part de la biblioteca teatral de *La Escena Catalana*.

Revista de la Universidad de Tegucigalpa.—Havém rebut el número 9 d'aquesta important publicació que tracta assumptes pedagógichs.

Els de fora y 'ls de dins.—Comedia en un acte de F. de Sales Vidal, refosa per Frederich Vidal y Ferrer. En desembre de 1908 fou estrenada al «Principal» de Tarragona.

El Sorrut benefactor y L'Avar, comedias de Goldoni, la primera en tres actes y la segona en un. La traducció catalana es deguda al autor de *La Papallona*, don Narcís Oller. Forman un sol volum de la Biblioteca Popular de «L'Avenç.»

Lo frare y la pastora y La flor del lloer.—Cansóns populars catalanas ab la corresponent melodia pera piano. Corresponen als números 81 y 82 de la colecció «Cançoner Popular.»

La setmanada del obrer.—Monólech dramátich en prosa, de Lluís Millá. Va ser premiat en 1901 y correspon á l'obra 6 de la Segona Fornada de monólechs del mateix autor.

Renaixement.—Notable conferencia sobre 'l Moment actual de la poesia valenciana y sobre aquesta llengua en el renaixement de Valencia. Va ser llegida en «Lo Rat Penat» y el seu autor es D. Daniel Martínez Ferrando.

Biblioteca Dramática Internacional.—Havém rebut el primer volum que consta de quatre obretas teatrals: *Soleiada*, de 'n C. Dupont; *L' amor pels terrats*, de 'n E. Graells Castells; *Lo somni de l' Ignocència*, de 'n Colomer y *La sospita*, de 'n Labiche y Martín. La Biblioteca está ben presentada y resulta económica.

Revista Universitaria.—Havém rebut el primer número d'aquesta publicació escolar quinzenal. Aghrim la salutació.

Un cop de telas.—S' acaba de publicar en la biblioteca *La Escena Catalana* aquest aixerit diálech cómic de 'n Ferrer y Codina. Es la tercera edició.

Revista Vegetariana Naturalista.—Ha sortit el n.º IX, corresponent al Novembre.

PRINCIPAL.—Conseqüents ab el seu monarquisme, els empresaris d'aquest teatre, no 'n tenen prou de cursar triomfalment *El Rey* sinó que preparen un'altra obra palatina que 's titula *Educació de Príncep*.

—En las funcions de tarde, que 's veuen també molt concorregudas, s'ha reproduhit la joguina cómica *Génit y Figura...* de 'n Pallardó, estrenada al *Romea* la temporada passada.

LICEO.—La senmana anterior donavam compte de l'interpretació de *La Favorita*, parlant de casi tots els artistes menos del eminent Battistini, qu' es com si 'ls convidessim á biftech sense tall. Crech que suposarán que la quartilla de referencia se 'ns va traspaperar y que suposarán lo que deya: que 'l més complert dels actuals barítonos va estar colosal, etc., etc.

—*Madame Butterfly* portará gent, n'estém segurs; no sols per lo agradable de l'obra en sí, que ja coneixíam en castellá, sinó per l'excelent interpretació que li dona la senyora Farneti, una artista notabilíssima, d'espléndida figura, de veu hermosa y de artísticas maneras que va dominar tot seguit el públich fentse aplaudir entusiásticament... fins pels wagneristas, que, en una obra d'en Puccini, ja es tot lo que 's pot dir.

La presentació, bona.

L'orquestra, bé, baix la direcció del mestre Spetrino, que dona als conjunts la deguda armonía.

—Dimecres havia d'anar la primera d'*Ernani*, en qual ópera el gran Battistini, intérpret del personatge *Carlos V*, obtingué, en la temporada que tots recordém ab fruició, un de sos triomfs més gloriosos.

ROMEA.—Traduhim de *El Noticiero*: A petició de moltes personas que no han vist ó que desitjan tornar á veure el drama *Les Arrels* y la comedia *Flors i Violes*, éxit dramátich y éxit cómich que tant bé s'agermanan en el programa de *Romea*, la Nova Empresa de Teatre Catalá ha preparat pera la senmana vinent una nova tanda de representacions de tant espléndidas obras.

—S'ha reproduhit l'hermosa tragedia *Lo Fill del Rey*, d'en Guimerá, ab interpretació regular, á pesar de ferhi tot lo que saben els aplaudits artistes Sra. Baró (E.) y Srs. Jimenez y Vehil.

—Pera ahir, dijous, estava anunciada l'estrena de *L'eterna qüestió*, comedia de A. Artís Balaguer. D'avuy en vuyt els ne diré *qualques mots*.

TIVOLI.—*Flirt Pension*, aquella obra que tant ens han fet guar, va estrenarse, finalment, á darrers de la senmana passada. Es un motiu pera lluhiment d'esce-nógrafos y prou. Els celebrats Moragas y Alarma han salvat aquesta obra desigual y ensopida. Las decoracions y el vestuari son, realment, de gran efecte, acreditant el bon tacte de la direcció y l'espléndida butxaca de l'empresa.

La musiqueta, sense tenir res d'original, s'escolta ab gust y es aplaudida en alguns fragments. Els actors bastant bé; las senyoras bastant despulladetas. Quedém, donchs, en que lo més dolent es el llibre.

Ah,... y en que las inglesetas, continúan sent lo més simpátich.

NOVETATS.—Debutá la companyía Castilla ab las obretas *Nicolás* y *Chifladuras*, distingintshi las Sras. Martín y Illescas y els Srs. Castilla y Alcalá. Las funcions se donan seccionadas y acompañadas de *pelis* cinematográficas.

GRANVIA.—Avuy, debut de l'excelent companyía cómica que dirigeix el primer actor M. Salvat, y que tant bé 's portá en sa darrera campanya al *Novetats*. Se estrenará la comedia *Entre dos fuegos*, que ha sigut un dels recents grans éxits á Madrid.

ELDORADO.—*El diablo con faldas* va ser del gust del públich. La lletra de 'n Sinesio Delgado es forsa acceptable y descobreix la má d'un bon escriptor, además de l'experiencia d'un bragat autor cómich, La música, deguda al malhaurat Chapí, té trossos molt inspirats. En Güell, en Sotillo, y en Martínez, acompañant á las senyoras Martí, Vicente y Labrador, molt bé.

—Dimecres degué anar la primera de *Las mil maravillas*, sarsuela en 4 actes y 1 próleg, dels Quintero. No tenim temps de parlarne.

APOLO.—S'ha estrenat en aquest popular *coliseum* un drama titulat *La Madrastra*. Es del género emocionant y té condicions escénicas, abundanti els efectes y las frasses intencionadas. L'autor, senyor Ría Baja, y els artistas, entre 'ls quals s'hi distingí notablement el el senyor Parreño, foren cridats á las taulas.

ARNAU.—*El hombre que ríe* es una adaptació escénica de la celebrada novela d'en Víctor Hugo, deguda al aplaudit escriptor D. August Fochs. Per més que aquesta mena d'arreglos tenen tendencia á desvirtuar l'original, havém de consignar que, en aquest, el gran pensamiento del autor francés no ha rebut y que 'l drama ha sigut escrit ab cuidado y trassa. Els actors s'esmeraren fins á cert punt y el públich no escassejá las mostrás de

ELS DE L'UNIÓ

— ¡No ho enténs, dòna?... Dels 10 districtes que hi ha á Barcelona, hem votat en blanc no més en 4...

— Sí, vaja... Vols dir que aquesta vegada heu sigut *morenos*.

LAS SENYORAS DE LA PROTESTA, DAVANT DEL GOBERNADOR CIVIL

—¡Saben, senyoras, qu' están molt malament de ortografia, vostés!

—Dispensi, don Felix; l' escrit no es nostre. Ens l' ha fet en Teodoro Baró.

simpatía á l' autor y als artistas. Las decoracions de 'n Brunet y Pous, molt adecuadas.

SORIANO.—Segueixen las representacions de la revista *Pajarera Nacional*, estrenada ab éxit la senmana passada, alternant ab las atraccions qu' es el fort de la casa.

ESPAÑOL.—S' han representat ab la deguda complacencia per part del públich las obras: *Las dos princezas* y *La Traviata*, sarsuelas del género gran.

ESPAÑA.—Baix la direcció del inteligent actor senyor Massip, s' ha representat darrerament la graciosa

comedia *Militares y Paisanos*, obtenint una bona interpretació y distingintshi la actriu Sra. Barceló. La funció anava dedicada als reservistas que acabavan d' arribar del Rif.

SALA IMPERI.—Del debut de la *Ledesma*, regina de las nenas guapas, no 'n puch dir encare res. Avuy, s' estrena en aquesta sala una sarsueleta d' éxit á Madrid, titulada *Nueva senda*, y probablement demá, dissapte, anirá la primera de la revista *Recristina, quin tiberi!*...

Todo se andará... si 'ls ulls de poll ho permeten.

L. L. L.

¡Rompan filas!

Ja s' ha donat la gran batalla.

Designats pel vot de la ciutat els senyors qu' han de anar á la Casa Gran á administrar els nostres interessos, sols falta ara que 'ls elegits prenguin possessió del càrrech, y immediatament mans á la feyna.

Tots els candidats triomfants han promés en els seus manifestos electorals fernes ditxosos. Tots han dit que volen embellir la ciutat, y rebaixar els impostos que pesan sobre el pobre, y fomentar el treball y regularisar l' administració...

¡A cumplirho tocan!

A primers de Janer vencerán las lletras firmadas avans de las eleccions pels ciutadans investits el diumenge ab la toga popular. Y com que las lletras son documents executius y la opinió ha pres nota dels seus compromissos, no 'ls queda als firmants més remey que pagar al venciment ó confessar que 'ns han enganyat y declararse en quiebra.

Nosaltres, per lo que pugui ser, ¡ja estém amanint la ploma y fent punta al llapis.

Alerta, donchs, regidors nous: desde lo alt de la seva independència, LA ESQUELLA us contempla.

O feu honor á la vostra firma ó aneu á sentirne de bonas.

Llegim en *El Diluvio*, edició del diumenge passat:
«Joven literato desea apoyo de noble señora. Escribir;
Lista, billete 2,960.»
¿Si será en Viura?...

La proba es que acaba d'entregar á n' en Borrás un nou drama: *El Redemptor*, que s'ha llegit ja, que ha agradat molt, que s'está traduhint y que s'fará desseguida.

Que sia l' enhorabona!
Las duas grans figuras catalanas Rusiñol y Borrás acaban de ser objecte de sorollosas y espontáneas ovacions, á Madrid, ab motiu de representarse *El Mistic* al Teatro Español:

Segóns ens conta un que hi era, l'incomparable artista y l' eminent literat van haver de sortir, pel cap baix, una dotzena de vegadas al final de cada acte pera rebre 'ls aplaudiments que 'ls dedicava 'l públich, dret, abocat á l'orquestra, com si 's tractés del benefici d'un tenor...

En Santiago Rusiñol (*el laborioso*) no s'adorm per aixó, damunt dels llorens.

Diu qu' en García del Corral, candidat en las darreras eleccions, no pot consolar-se de la seva derrota.

Amigo, ell ne té la culpa.

¿Qui li fa confessar—com va ferho en un discurs de propaganda—que, á pesar de portar ja trenta anys de residencia á Barcelona, no sab enraonar el catalá?

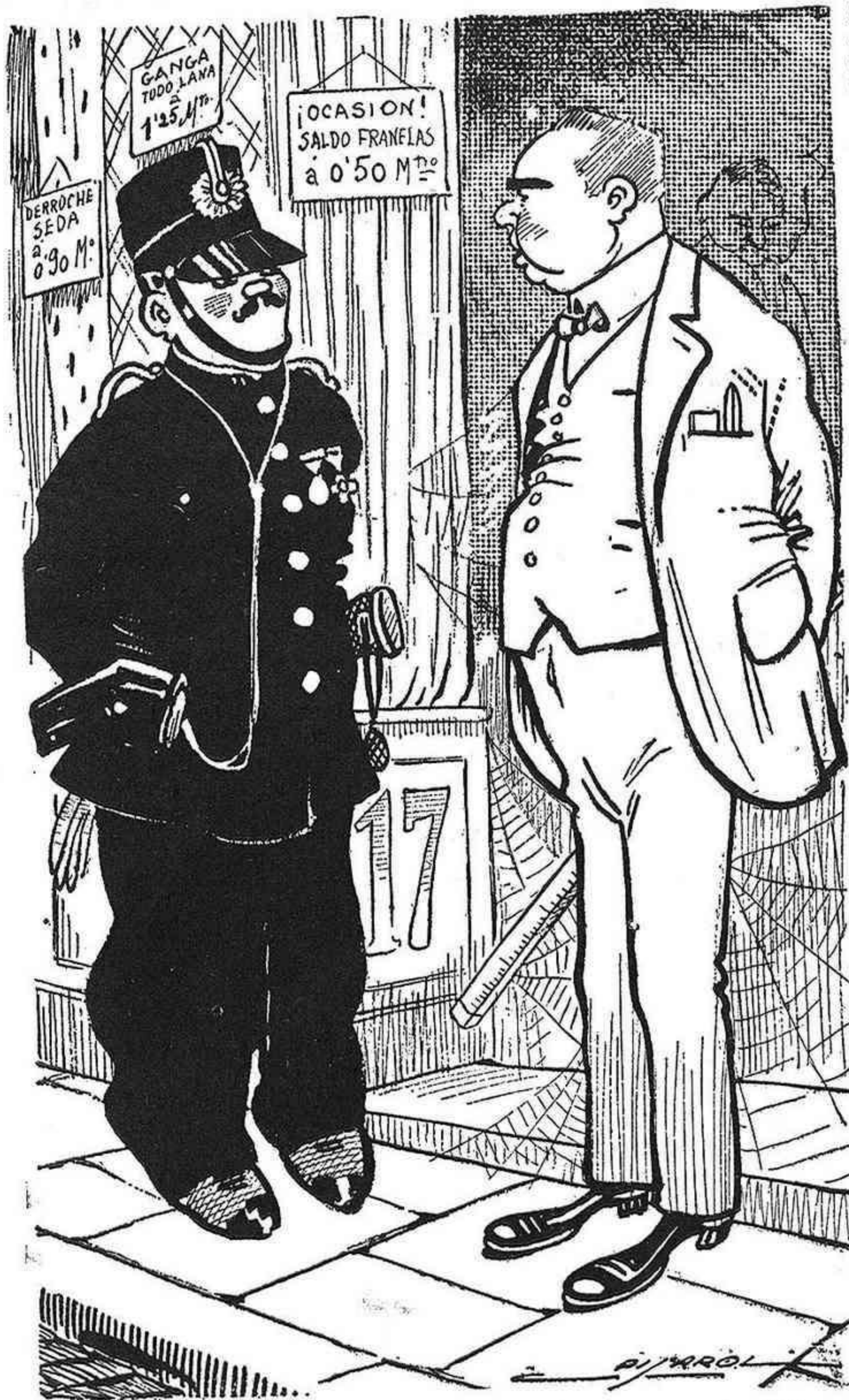
Tots els que varen sentirlo van pensar lo mateix:

—¡Pasterada! Si en trenta anys de ser aquí no ha pogut aprendre la nostra llengua, menos haurá sapigut identificarse ab las nostras aspiracions ni endavinar els nostres gustos.

Y, vaja, que aixó de no saber el catalá als trenta anys de ser á Catalunya, dispensi el senyor García que li diguém, acusa molt poca capacitat.

¡Qué s'hi juga que qualsevol fill d'aquí que s'en vagi—per exemple—á la Xina, no als trenta, sinó als dos ó tres anys de serhi, ja parlará el xino com el més atildat mandarí?

L' ETERNA QÜESTIÓ

—Todo lo que Vd. quiera,... però, nosotros tenemos la obligación de hacer cumplir la ley del descanso...

—Encare vol més descans,... cinch mesos que no faig més que tres pessetas diarias de calaix!...

Segons l' orgue de don Alacandro, las eleccions del diumenge varen despertar expectació no sols á Barcelona y á Espanya, sinó fins á Europa.

Es la pura veritat.

Els nostres lectors no poden figurarse la impaciencia ab que las nacions del vell continent esperavan veure si l' Ulled Ballarín, l' Ardura Altuna y l' Herrero Prohigas sortirian ó no elegits concejals.

En Sergi, l' Anatole France, en Tolstoi, en Mirbeau, en Novicow no paravan d' enviar telegramas demanant noticias:

«¿Cóm se presentan las seccions del Camp del Arpa? ¿En quin sentit está el Ninot? Y á la Creu Cuberta ¿qué diihen?»

Expectació com aquesta no s' haurá vist may al món.

Un' altra baixa en la legió escullida de la terra catalana.

Don Agustí Querol, el gran escultor tortosí, acaba de morir á Madrid, lloch ahont residía anys há, estimat de tothom y produhint obras que farán immortal el seu nom de catalá ilustre y d' artista extraordinari.

Universalment conegut, el món vell y la jova América se disputavan els seus treballs, marcats tots ab el sello genial que sols els grans artistas saben imprimir á las sevas produccions maravilloses.

Cubert de gloria y de mereixements, en Querol, mor, relativament, encare jove y deixant un buyt que difícilment podrá veure 's omplert.

Enviém á la seva familia, en la qual hi comptém antigas y fermas amistats, el testimoni del nostre condol per una pèrdua que 'ns afecta com amichs del ilustre difunt y com admiradors del art en sas manifestacions més puras y espléndidas.

Entre 'ls regidors elegits hi ha en Nualart.

Ojo, vosaltres els que l'heu votat: aneuhi ab cuydado ab en Nualart. No us en fieu massa ni us engresqueu ab els seus discursos..., perque 'ls repeteix si els hi aplaudixen. Fa cóm els artistas lírics ab las sevas cansóns. Nosaltres recordém un banquet...

«Aquell célebre Tressols autor d' aquella *memoria*, diu que per allá al Govern torna á fer la papellona.»

¡Ja estavam massa tranquils! Per qué ho dihém?... Perque la nova, naturalment, ha caygut... ¡com una bomba!

Avuy, dimars, quan escrivim aquestas ratllas, els diaris diuen que ha dimitit l' arcalde perqué l' assumpto de la Casa de Correus no 's resol com ell desitja.

Aquesta, per damunt de tot, es la victoria de Barcelona en las eleccions del diumenge, las anteriores y las que vinguin: que fins els més aferrats al régim, als vells partits espanyols y á la política madrilenya, son enduts pels accents de protesta.

Victoria! Victoria!... Sanllehy, Coll y Pujol, Collasol Avuy ja tothom, á Barcelona, fa corassa del seu pit pera rebutjar lo que s' oposa á l' engrandiment de la ciutat.

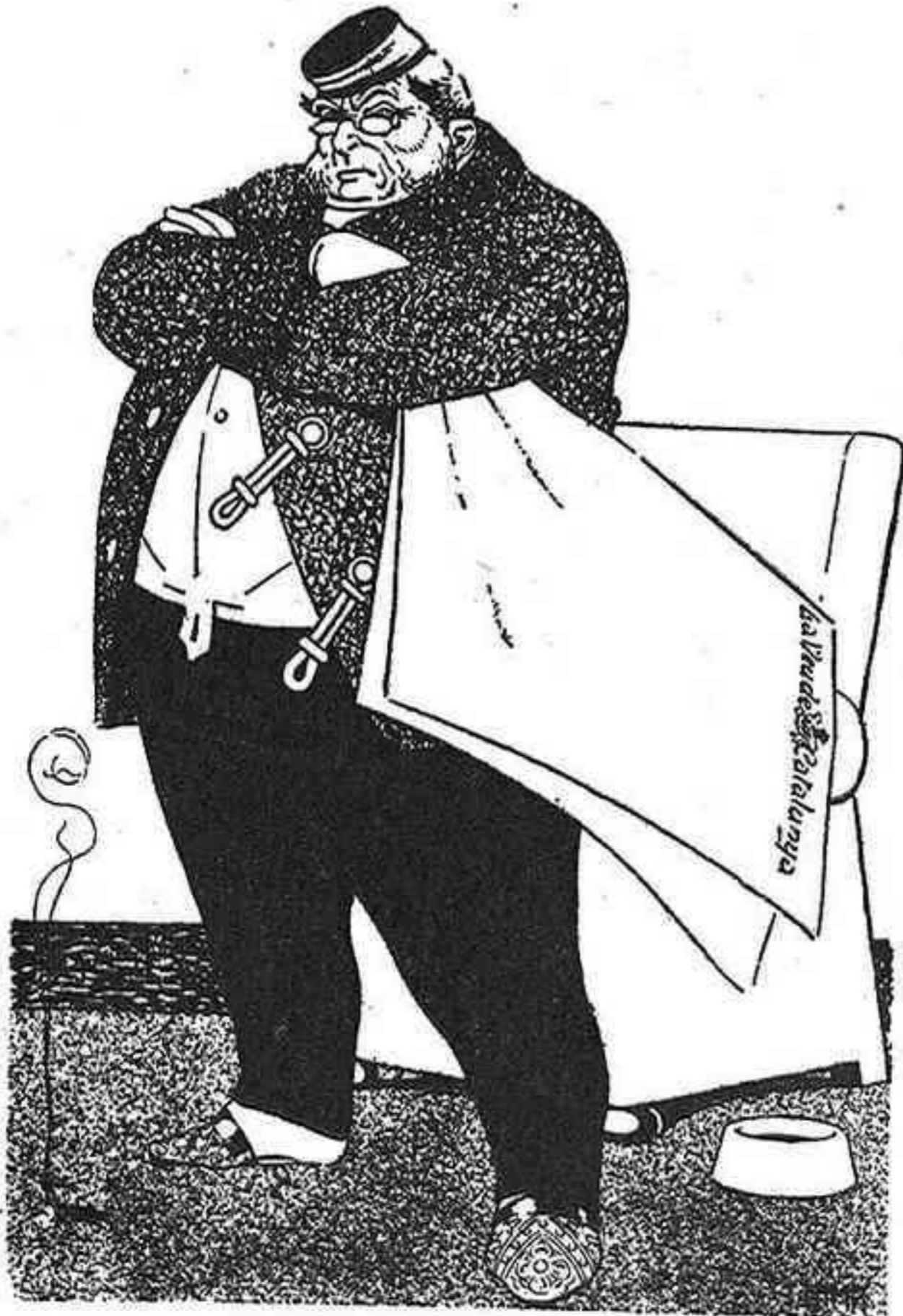
Deixeulos estar els vots *radicals*! Aixó es lo que diu la nostra potencia!

Un telegrama de Madrit que reproduhim ab gust, per tractarse de fer justicia al talent del nostre compatrici Jascinto Capella, la gracia del qual molts han bescantat, per enveja ó lo que sigui:

«El rei y la seva familia han assistit al teatre Eslava, ont se representava «La gatita blanca»:

»El públic dei galliner, format en sa major part per policíes, els ha aplaudit á la arribada.

UN CANDIDAT DE LA LLIGA

— ¡Y pensar que vareig donar cinch mil pessetas per no sortir!...

»Don Alfons rigué molt els xistes de «La gatita blanca», aplaudint entusiasmat.

»Pera que l'automóbil del rei podés arribar fins á la porta del teatre fou precis enderrocar un urinari y un altre barracó que obstruia'l pas.»

No cal dir lo molt que celebrém el triomf, á la cort, dels poetas catalans. De primer en Marquina; ara en Capella... Esperém dintre pochos días veurehi triomfar l' Abelart Coma.

Veyám, veyám...

«Don Julio Marial y Tey—dfo *La Publicidad*—es actualment uno de los hombres más representativos de Cataluña.»

Potser sí, pero convindría saber una cosa: La seva representació ¿de quina mena es?

Diumenge cap al tart, pels voltants de la Lliga, hi havia gran nombre de forsas de policia y guardia civil.

—Ah, sí?

—Sí.

—Y qué hi feyan?

—Vigilavan que no s' escapés la victoria.

—Y donchs, senyor Grañé, veig que aixó li ha anat malament...

—Psé!

—Carat, quina llástima! Vosté que tanta feyna hauría pogut fer al Municipi...

—Psé!...

—Peró cóm ha estat que ha tingut aquest *petardo*?

—Qué vol ferhi!

—Y vosté no ho preveya lo que li havia de passar?

—Tant bé com tothom.

—Y donchs, per qué 's presentava?

—He volgut fer un *recuento* de forsas.

—Ah!

EN NEBOT, diumenge al vespre, á l'arribar á casa seva:
—Vaja! Vés de qué m' ha servit tant de desentranyarme pel poble, ferli tantas fonts, colocarli tant fanals, arreglarli tantas aceras, empedrarli tant carrers, explicarli els títols que tinch y fer els manifestos ab tinta blava! ¡El poble! ¡El poble!... Tingueuhi confiança en el poble! Passeu la vida sofrint, treballant anguniosament, suant pel próxim, y el próxim en lloch d' agrahírvosho us ho paga ab una puntada de peu...

EL CORO (*al lluny*):

Jo te l' encendré,
el tío, tío fresco...

Un senyor que té fama de saludar ab estretas exageradament efusivas, se topa ab un amich.

—¿Qué tal?... ¿cóm está?...—li diu apretantli fortament las mans.

L' amich, fent una mueca de dolor:

—Home,... abans de trobarlo á vosté... divinament...

Entre marit y molla, passada la lluna de mel:
—Quin fástich!... He trobat un cabell teu á l' escudella!...

—Ingrat, més que ingrati!... Cóm te tornas?... Pensar que, avans de ser casats, sempre me 'n demanavas de cabells!...

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8

Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

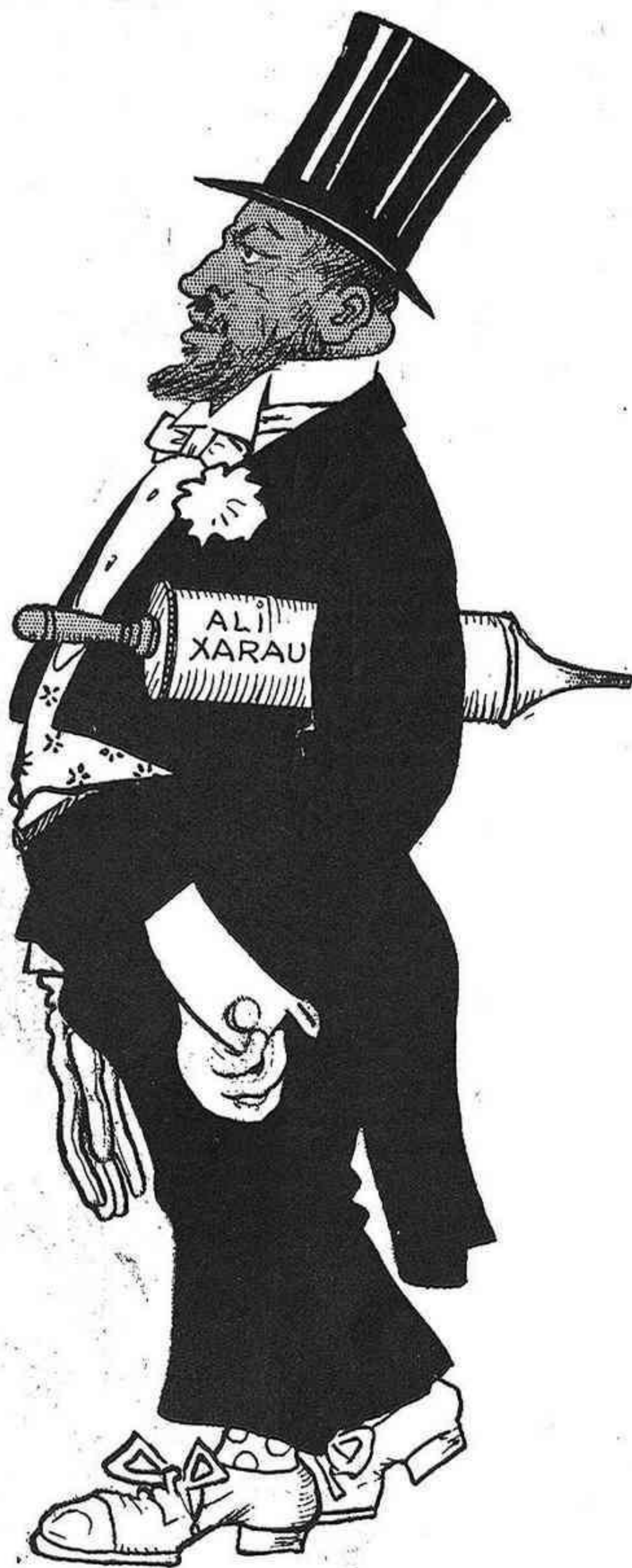
Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Per tot arreu se ven
L' ALMANACH
 de **La Esquella**
 de **la Torratxa**
 pera l' any 1910

UN TOMO PLÉ DE DIBUIXOS
 DELS MILLORS ARTISTAS
 — DE LA NOSTRA TERRA —
 ESCRIT PELS LITERATS MÉS
 CONEGUTS DE CATALUNYA

No deixin de comprar el nostre
 * * **ALMANACH** * *
 de

La Esquella de la Torratxa
 Preu: **UNA PESSETA**

La senmana que vé sortirà
L' ALMANACH POLÍTICH
 del popularíssim senmanari
LA CAMPANA DE GRACIA
 Un tomo ab un grapat de caricaturas **TRÁGICAS** y text encare més **TRÁGICH**
2 ralets y bon profit

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuó ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, si no 's remet ademés un ral pera certificat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

EN PERE COROMINAS CAP Á LA CASA GRAN

— Diu que hi ha gent que vé aquí per treure'n. Jo ho faig al revés: jo hi vinch á portar.